

Traditie en seksualiteit, verhalen van geweld en bevrijding

Workshop van werkgroep Hagar-Sarah, stichting Kezban en stichting VPSG

Joanne Seldenrath

'Op zoek naar een positieve kijk op seksualiteit moeten we terug naar de joodse bronnen.' Die zin komt uit de mond van moslima Stella van de Wetering. De dialoog tussen abrahamitische religies levert verrassende uitspraken op!

Inleidsters zijn: Stella van de Wetering, docent Arabisch en islam aan de Vrije Universiteit, Ellen Kok, redacteur bij onder andere de website www.hagar-sarah.nl, Anne-Maria van Hilst, hoofd onderwijs liberaal joodse gemeente Amsterdam, Saniye Tezcan, adviseur en trainer bij de stichting Kezban (wil huiselijk geweld in allochtone kring bestrijden en voorkomen), Jeannette Deenik-Moolhuizen van de stichting VPSG (zorgt voor slachtoffers van seksueel geweld en zorgt dat hier aandacht voor blijft), Nezahat Köse, vakleerkracht islam, Judith Whitlau, educatief medewerkster voor het Joods Cultureel Kwartier in Amsterdam, en Annego Hogebrink, onder andere oud-voorzitter van de Oecumenische Vrouwensynode.

Basisregels over seksualiteit

'In het jodendom is genieten van seks belangrijk,' zegt Anne-Maria. 'Hoe meer genot, hoe meer de Sjechina aanwezig is. Het genot van de vrouw staat voorop.' De verschillende joodse stromingen gaan verschillend om met de regels maar in de praktijk is er veel ruimte (vgl. *Kosher sex* van rabbijn Shmuley Boteach). Bij Saniye thuis in Turkije waren mannen figuren op de achtergrond. Tot ze naar school ging, dacht ze dus dat vrouwen de baas waren. Reinheid en kuisheid zijn belangrijk voor beide geslachten maar uitleg over hoe je je moest gedragen, bestond uit 'omdat je een meisje bent'. Jeannette: 'Volgens mijn moeder was ik de enige van haar kinderen die "tot bestemming" was gekomen: huwelijk en moederschap.' Seksualiteit kwam niet ter sprake; er waren veelbetekenende blikken en onuitgesproken boodschappen ('knieën bij elkaar'). Pas tijdens haar studie kwam er meer openheid.

Vlnr Stella, Ellen, Anne-Maria, Saniye, Jeannette, Nezahat, Judith en Annego; foto: Alexandra Bosbeer

Annego vraagt naar de andere kant van het zonnige joodse verhaal. Judith: 'Ik moest er toch zelf achter komen dat het zonnig mocht zijn.' Er zijn de basisregels, de tradities en de uitleg. 'Zonder uitleg van de traditie werden we nog gestenigd.' 'Ook in de islam worden de basisteksten uitgelegd door mannen,' zegt Stella. 'De profeet was voorstander van het genieten, een vrouw heeft recht op seksualiteit maar in de traditie zie je die gelijkwaardigheid niet terug. Er wordt altijd naar de vrouw gekeken: als zij maar maagd blijft.'

Veel moslima's zijn geïnteresseerd in theologie om zelf te lezen wat er staat. Is die zoektocht naar de bronnen van de traditie niet een zoektocht naar autoriteit? Uitgangspunt voor Anne-Maria is wat goed voelt voor haarzelf. Ze zoekt bronnen die haar inspireren. Stella ziet de zoektocht als een reactie op het misbruik van de bronnen. In het christendom moeten we ons verstaan met bronnen als het klassieke protestantse huwelijksformulier, waaruit Jeannette voorleest. Daarin valt de hiërarchische relatie tussen man en vrouw op, maar ook woorden als trouw en zorg voor elkaar.

*Anne-Maria: bronnen die mij inspireren;
foto: Alexandra Bosbeer*

Hoe kijken andere tradities aan tegen vruchtbaarheid? Stella: 'Volgens de *hadith* zijn voorbehoedsmiddelen toegestaan. Maar sommige islamitische gemeenschappen zagen graag kinderen komen om sterk te worden. Dan wordt toegevoegd dat de profeet een beetje fronste toen hij over voorbehoedsmiddelen sprak.' In het jodendom is gezondheid het belangrijkste. Als het leven van de vrouw gevaar loopt, móet ze abortus plegen. Seksualiteit is iets heiligs maar hoort ook bij de 'slechte neiging', de instincten waarvoor je op moet passen. Genot is positief, de lichamelijke uitscheiding is onrein maar nog niet slecht. De deelnemers hebben veel lof voor de openheid en de diversiteit aan ervaringen uit de verschillende tradities. Gemist werd aanvankelijk een positief christelijk geluid – maar 'liefde' kan hier een belangrijk begrip zijn (zeggen de joodse en islamitische vrouwen). Bijdragen aan dit project (een cabaret, een schijf van vijf voor seksuele voorlichting) zijn welkom!